

ohrozený druh blonokrídlavec žihadlovka obrovská, z vtákov skaliar pestrý.

Vzácné a zaujímavé lokality a druhy sú dokumentované kvalitnými fotografiami. Každá kapitola má aj anglický súhrn. Publikáciu dopĺňa slovníček ekologických termínov, čo značne uľahčuje pochopenie problematiky. Bola vydaná v rámci projektu LIFE v spolupráci s rakúskymi odborníkmi, pre ktorých sú xerothermné biotopy zaujímavé, nakoľko panónske stepi a suché lúky zasahujú i do územia Rakúska.

Napriek snahe odborných pracovníkov ochrany prírody i amatérskych nadšencov, mnohé lokality sú ohrozené antropogénnou činnosťou. Autori upozor-

ňujú odbornú i laickú verejnosť na ubúdanie týchto vzácnych miest našej prírody a potrebu ich dôslednej a riadenej ochrany v budúcnosti. Je vhodnou pomôckou hlavne pre pedagógov v dotknutých oblastiach, lebo vzbudí záujem o prírodu a jej ochranu je predovšetkým v rukách rodičov a školy.

Záujemcovia si môžu publikáciu zakúpiť v predajni vydavateľstva VEDA SAV na Štefánikovej ulici 3 v Bratislave.

Mgr. Katalin Kis-Csáji, Ústav krajinnej ekológie SAV, P. O. Box 254, Štefánikova 3, 814 99 Bratislava
knihauke@savba.sk

Veľká kniha o slušnosti

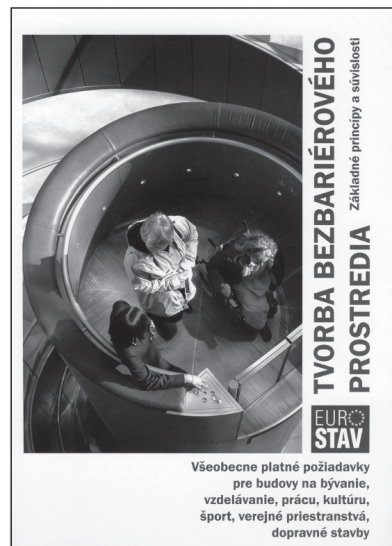
Mária Samová a kol.: **Tvorba bezbariérového prostredia. Základné princípy a súvislosti.** Vydavateľstvo Eurostav, spol. s r. o., Bratislava 2008. Odporúčaná cena 470,- Sk. ISBN 978-80-89228-10-2 (viaz.)

V turistike platí zásada, že tempo skúpy určuje rýchlosť najpomalšieho. V spoločnosti založenej na výkonnosti sa podobná zásada dodržiavať nedá. V lepšom prípade dokáže byť spoločnosť k svojim slabším členom slušná. K hendikepovaným ľuďom sa v rôznych historických obdobiach správala rôzne. Uplatňovanie základných ľudských práv potrebovalo dlhú cestu, kým sa dostalo aj do našej ústavy a ďalších zákonov a noriem. Dôležitý je vzťah medzi prirodzenou slušnosťou a normatívnosťou. Najprv musela vzniknúť v spoločnosti atmosféra slušnosti, aby sa mohli formulovať a prijať normy, od právnych po technické. Veľký kus práce na tomto poli vykonali iniciatívni jednotlivci a skupiny.

Koncept všeobecnej kultúrnej udržateľnosti života obsahuje aj sociálny rozmer. V rámci neho sa postupne rozvinuli stratégie „universal design“ – univerzálneho navrhovania, navrhovania pre všetkých. Okolo doc. Ing. arch. Márie Samovej, CSc., sa na FA STU v posledných dvadsiatich rokoch sformoval kolektív, ktorý riešil rad významných prác, architektonických štú-

dií a vydal viacero publikácií s podobnou orientáciou.

Kniha *Tvorba bezbariérového prostredia* je výsledkom zriedkavo systematického pôsobenia vedúcej autorského kolektívu vo výskume i pri školení dokto-

randov. Ich dizertačné práce sú koncipované v kontexte jasne orientovaného výskumu, aktuálnym výsledkom je syntéza do podoby tejto knihy. Veľmi dobre je zvolený už jej názov – jasne dáva najavo, že nejde len o odstraňovanie fyzických bariér. Bezbariérová by mala byť

celková kultúra prostredia, čo má nakoľko garantovať každodennú dôstojnosť pre všetkých. Ľudská dôstojnosť je kategória demonštrujúca rešpekt – medzi ľuďmi navzájom i medzi „systémom“ a ľuďmi. Ak demokraciu chápeme ako rovnosť prístupu, tak v tomto prípade ide aj o knihu o demokracii. Architekti tu majú netušené možnosti pôsobnosti. Je, prirodzene, potrebné hierarchizovať a triediť, kedy bude mať prioritu napríklad pamiatková ochrana, ochrana prírody, kedy ostanú bariéry jednoducho neprekonateľné.

Problematiku možno chápať v dvoch úrovniach. Základná bezbariérovosť je pohodlná a príjemná pre všetkých občanov, na druhej strane, špecifické hendikepy vyžadujú špecifické riešenia. Vstupy do budov bez výškových zlomov potrebujú ľudia na vozíku, mamičky s kočíkmi i seniori. Väčšie WC kabínky s úchytkami uvítajú aj starší ľudia. Univerzálne navrhovanie neprekáža nikomu.

Kniha mapuje všetky známe riešenia architektonických, interiérových a dizajnerských prvkov pre bežné hendikepy. V 8 kapitolách sa autori podrobne zaoberajú všeobecnou metodológiou bezbariérového navrhovania, charakteristikami rôznych druhov zdravotného postihnutia, kategorizujú jednotlivé prvky a systémy v bezbariérovom prostredí, prechádzajú typologickými druhmi stavieb, objektov, až po nároky na evakuáciu osôb neschopných samostatného pohybu.

Publikácia je základnou učebnicou navrhovania nielen pre študentov architektúry a stavebníctva, ale aj pre výkonných projektantov. Obsahuje okrem normatívnych požiadaviek aj príklady realizácií.

Kniha má mimoriadne kompaktnú grafickú úpravu, na malom priestore je prehľadne usporiadané množstvo informácií. Kládcom je aj to, že sa v nej prezentujú firmy, prítomné na trhu s produktmi umožňujúcimi bezbariérové navrhovanie.

Cieľom autorského kolektívu bolo nepochybné nastoliť bezbariérové myslenie ako súčasť bežného životného étosu. Nech to vyzerá akokoľvek pateticky, bariéry sú rovnako neslušné, ako všetky už štandardizované formy spoločensky neúnosného správania.

Prof. Ing. arch. Robert Špaček, CSc.,
robert_spacek@stuba.sk